

Μετάφραση – 6^ο Κεφάλαιο: «Τα αίτια και τα αποτελέσματα του Άγχους και της Αναισθησίας, δύο ασύμφωνα αλλά όχι απατηλά είδη Αισθήσεων» (σελ. 33-40) του William Battie. Από το βιβλίο «A Treatise on Madness», London: Whiston and White, 1758

Ο William Battie (1703-1776) ήταν άγγλος γιατρός, ο οποίος το 1758 έγραψε το πρώτο εκτενές βιβλίο, «A Treatise on Madness» («Μία Πραγματεία για την Τρέλα»), για την θεραπεία της ψυχικής διαταραχής. Το έργο αυτό άσκησε τεράστια επιρροή στην θεραπεία των ψυχικών διαταραχών. Θεωρείται ότι ο διαχωρισμός που έκανε μεταξύ «πρωτογενούς» και «επακόλουθης» τρέλας αντιστοιχεί στον σημερινό διαχωρισμό της «οργανικής» και «λειτουργικής» ψύχωσης. Επιπλέον, η προώθηση της θεραπείας μέσω σχέσης με τον ασθενή θεωρείται ότι άνοιξε τον δρόμο για την μετέπειτα «Ηθική Θεραπεία» των Tuke στο York Retreat.

Ας σημειωθεί ότι, τα κείμενα δεν συνιστούν ούτε ιατρικές οδηγίες ούτε βεβαίως ενδείκνυται όσα περιγράφονται για εφαρμογή αλλά αφορούν οδηγίες και συνταγές των προηγούμενων αιώνων.

Λίγα σχόλια για το παρόν κείμενο: Στο κεφάλαιο αυτό, ο Battie περιγράφει τις έννοιες του Άγχους, δηλαδή της περίσσειας Αίσθησης, το άλλο άκρο αυτής, δηλαδή της Αναισθησίας αλλά και την απατηλή Αίσθηση, δηλαδή αυτή της Τρέλας.

Επιμέλεια – Σχολιασμός κειμένου: Ελένη Κουμίδη

Πηγή: <https://books.google.com>

Μετάφραση: Βασιλική Βιτσαρά

«Τα αίτια και τα αποτελέσματα του Άγχους και της Αναισθησίας, δύο ασύμφωνα αλλά όχι απατηλά είδη αισθήσεων»

Έχοντας αναλογισθεί την έδρα των αιτιών και αποτελεσμάτων της φυσικής και πραγματικής Αίσθησης· και προτού προχωρήσουμε να εξετάσουμε την απατηλή Αίσθηση, το μόνο θέμα αυτής της έρευνας, μπορεί να μην είναι ακατάλληλο να εστιάσουμε σε αυτές τις άλλες δύο διαταραχές της ίδιας ποιότητας, τις οποίες είχαμε αποκλείσει από τον ορισμό της Τρέλας, δηλ., το αφύσικο Άγχος ή την Αίσθηση που διεγείρεται πάρα πολύ από πραγματικά αντικείμενα και το αντίθετο αυτής, την Αναισθησία ή την Αίσθηση που δεν εγείρεται επαρκώς από πραγματικά αντικείμενα, αν και ενεργούν με τη συνηθισμένη τους δύναμη και παρόλο που είναι ικανά να προσελκύσουν την προσοχή όλων των άλλων υγιών ζώων του ίδιου είδους.

Διότι, αν και η Τρέλα με την κύρια έννοια, είναι ξεκάθαρα διαφορετική από την πολύ ζωηρή ή πολύ άτονη αντίληψη των πραγμάτων που υπάρχουν πραγματικά, ωστόσο πολύ συχνά προηγείται ή συνοδεύεται από την πρώτη και συχνά καταλήγει στη δεύτερη από αυτές τις δύο διαταραχές. Εκτός από το ότι επηρεάζεται πάρα πολύ από την εξωτερική παρόρμηση, όμως δεν υποδηλώνει υλική παραίσθηση, στο βαθμό που οι ιδέες που διεγείρονται από μια τέτοια παρόρμηση αναφέρονται σε αληθινά και αντίστοιχα αντικείμενα· ωστόσο, η ποσότητα της συνακόλουθης επίδρασης δεν είναι ανάλογη και επομένως, από όλες τις απόψεις, δεν αντιστοιχεί στη φυσική ποσότητα

της πραγματικής της αιτίας, έχοντας προφανώς κάποια απόκλιση από την απόλυτη αλήθεια και από τις φυσικές και συνήθεις συνθήκες αυτής της ζωικής λειτουργίας. Και η Αίσθηση που δεν είναι ανάλογη με την πραγματική παρόρμηση, αν και για να ακριβολογούμε, όχι απατηλή, έχει ωστόσο τόσο μεγάλη απόκλιση από την απόλυτη αλήθεια όσο και η ίδια η υπερβολική Αίσθηση.

Τώρα η Αίσθηση, η οποία στην πιο φυσική και τέλεια κατάστασή της αργά ή γρήγορα ακολουθείται από κάποιο βαθμό ανησυχίας, μπορεί με πολύ λίγη προσθήκη να αυξηθεί σε Άγχος είτε από την υπερβολικά μεγάλη ή μακράς διάρκειας συνεχόμενης δύναμης των εξωτερικών αντικειμένων είτε από την ασθενή κατάσταση του ίδιου του νεύρου, όπου καθίσταται πιθανό να επηρεαστεί πάρα πολύ με τη συνήθη δράση τέτοιων εξωτερικών αντικειμένων.

Αυτή η ασθενής κατάσταση του νεύρου μπορεί να είναι έμφυτη στην εσωτερική και άγνωστη σύσταση της μυελικής ουσίας ή μπορεί να είναι εξωτερική αυτής της ουσίας και να προκύπτει από την απώλεια ή από ελάττωμα αυτών των μεμβρανών που περιβάλλουν και καλύπτουν την έδρα της Αίσθησης και έχουν σχεδιαστεί για να το προστατεύουν από τέτοιες άγριες επιθέσεις και εντυπώσεις, που διαφορετικά θα έθεταν σε κίνδυνο την μαλακή αυτή ύλη.

Διότι, όποτε αυτά τα περιβλήματα απομακρύνονται αρκετά από ένα νεύρο που περιβάλλεται από όχι περισσότερο από ένα κοινό μερίδιο ευαισθησίας, το Άγχος πρέπει να περιβάλλει την επίδραση οποιωνδήποτε εξωτερικών αντικειμένων που είναι ικανά να προκαλούν διεγερτική φυσική Αίσθηση. Και μάλιστα διαπιστώνουμε ότι ξεγυμνώνοντας κάθε ευαίσθητο μέρος και εκθέτοντάς το απλώς στον αέρα, που συνήθως αναζωογονεί το σώμα ενώ είναι ντυμένο με δέρμα, μας αποσπά αμέσως την προσοχή με αφόρητο μαρτύριο.

Για τον ίδιο λόγο, το Άγχος, το οποίο ακολουθεί έπειτα από μια ολόκληρη μετατόπιση των νευρικών περιβλημάτων, θα προκύψει σε κάποιο βαθμό όποτε αυτά τα περιβλήματα δεν είναι ισχυρά και αρκετά συμπυκνωμένα ώστε να ανταποκρίνονται στον σκοπό της άμυνας. Αυτή είναι η αίσθηση των νευρικών ή μυελικών ινών, που αν και συνεχίζουν το ίδιο, θα είναι σε αντίστροφη αναλογία με τη συνοχή εκείνων των λεπτών σωματιδίων που αποτελούν τις συμπαγείς και ελαστικές ίνες. Και πράγματι, διαπιστώνουμε ότι το Άγχος είναι σχεδόν πάντα η συνέπεια της νοσηρής χαλαρότητας, εκτός από όπου υπάρχει η παρέμβαση λίπους, λέμφου ή παχύρευστη συμφόρηση που οφείλεται σε αυτή την χαλαρότητα και υποκαθιστά μια περιστασιακή άμυνα.

Δεν είναι περίεργο λοιπόν, το ότι το τέντωμα ή η χαλάρωση των συμπαγών μερών των ανθρωπίνων σωμάτων θα καθιστούν συχνά αυτά τα σώματα να υπόκεινται στο να επηρεάζονται βίαια από τέτοια αντικείμενα καθώς σπάνια τα αισθάνονται ή τα παρατηρούν κάποιοι άλλοι άνθρωποι, που απολαμβάνουν την φυσική ή τεχνητή δύναμη και συμπαγή σύσταση των ινών.

Και ως εκ τούτου, μπορούμε να προσαρτήσουμε ένα αληθινό και κατανοητό νόημα σε αυτή την έκφραση προτού την λάβουμε υπόψη, δηλ., *αδυναμία των νεύρων*. Καθώς, η λέξη *αδυναμία*, δεν θα ήταν τόσο ακατάλληλη, αν είχε συνδεθεί με την ιδέα όχι της ουσίας που είναι αυστηρά νευρική, αλλά και με τα περιβλήματά της και τις παραπλήσιες μεμβράνες της· και αν η χαλαρότητα, μια τυχαία και απομακρυσμένη αιτία υπερβολικής και συνεπώς δυσάρεστης αίσθησης, δεν είχε δημιουργηθεί με αυτόν τον τρόπο, θα θεωρούνταν εσφαλμένα ως η άμεση αναγκαία και επαρκής αιτία της.

Όποια και να είναι η αιτία του Άγχους, κυρίως αναγνωρίζεται σε αυτή την αγωνιώδη ανυπομονησία που παρατηρείται σε κάποιους ανθρώπους του μαύρου *Νοέμβρη*, των ανατολικών ανέμων, της ζέστης, του κρύου, της υγρασίας κτλ. Η οποία μιζέρια τους κάποιες φορές γίνεται αντικείμενο ειρωνείας από κοινότοπους θνητούς ως μία φαντασιόπληκτη ιδιοτροπία. Και της ίδιας φύσεως είναι και οι αέναιες φουρτούνες

της αγάπης, του μίσους και άλλων ταραγμένων παθών που προκαλούνται απ' το τίποτα ή απλώς μικροπράγματα. Όπου, σε αυτή την κατάσταση των συνηθισμένων ασθενειών, πολλοί σέρνουν την άθλια ζωή τους· ενώ άλλοι, άνισοι απέναντι από τα κακά της ζωής, δεν βλέπουν άλλο φάρμακο από τον θάνατο, στον οποίο καταφεύγουν βιαστικά για να τα τελειώσουν με οποιοδήποτε κόστος. Όπου πολύ συχνές περιπτώσεις αυτοκτονίας, μολονότι περιγράφονται ως Παραφρένεια από την ετυμηγορία ενός καλοπροαίρετου ενόρκου, εκτός από όταν ο αποθανών δεν έχει αφήσει περιουσιακά στοιχεία, δεν δικαιούνται πλέον το όφελος ως συγχωρητέες πράξεις τρέλας, από τις περιπτώσεις που κάποιος επίτηδες σκότωσε κάποιον που μισούσε και αθρώνεται με την απόφαση ότι δεν ήξερε τι έκανε.

Μεταξύ των νοσηρών επιπτώσεων του Άγχους ή της αφύσικης περίσσειας Αίσθησης, κάτι που συμβαίνει συχνά και πιο συγκεκριμένα απαιτεί την προσοχή μας, είναι ο σπασμός ή η αφύσικη περίσσεια μυϊκής δράσης. Η οποία κατάσταση νοσηρής κίνησης, αν και κάποιες φορές είναι ευεργετική όπως έχει παρατηρηθεί προηγουμένως, συχνά προκαλείται από αυτή τη νευρική διαταραχή χωρίς κανένα καλό σκοπό· και όταν είναι πολύ έντονη ή έχει μακρά διάρκεια, παράγει αναγκαστικά αμέτρητα κακά και οξέων και χρόνιων ασθενειών, που αν δεν ανακουφιστούν έγκαιρα σχεδόν πάντα καταλήγουν σε θάνατο.

Ένα άλλο αποτέλεσμα του Άγχους ή της αφύσικης περίσσειας Αίσθησης είναι η νευρική διαταραχή που είναι εντελώς αντίθετο με το άλλο, δηλ. η Αναισθησία, που είναι το αφύσικο ελάττωμα ή η πλήρης απώλεια της Αίσθησης.

Το αν όλη αυτή η αλλαγή από το ένα άκρο στο άλλο οφείλεται στο ότι τα υλικά όργανα της Αίσθησης έχουν καταπονηθεί από το Άγχος ή μάλλον από κάποιες από τις αιτίες του, δεν μπορεί ίσως να προσδιοριστεί με κανένα βαθμό βεβαιότητας. Όμως έτσι είναι πιο ξεκάθαρο στο γιατί κάθε περισπασμός, ο οποίος είναι επαρκής να χωρίσει ή να σπάσει σε κομμάτια την μυελώδη ουσία, θα πρέπει να είναι επαρκής και να την καταστήσει ακατάλληλη για την λειτουργία της· Και είναι πράγματι τόσο αναμφισβήτητο ότι το Άγχος συχνά είτε συνοδεύεται από τέτοιες σπασμωδικές διαταραχές είτε προκαλείται από τέτοιους εξωτερικούς τραυματισμούς που θα πρέπει απαραίτητα να αποσπώνται τα νεύρα από αυτό που επηρεάζονται.

Όχι πως η Αναισθησία δεν μπορεί να οφείλεται σε άλλη αιτία πέρα από το Άγχος. Καθώς, προκαλείται τουλάχιστον το ίδιο συχνά από την εσωτερική και άγνωστη σύσταση της ίδιας της νευρικής ή μυελώδους ουσίας, η οποία είτε από την αρχή είχε ατελώς διαμορφωθεί είτε έκτοτε έχει εκφυλιστεί.

Και εκτός από το εσωτερικό και άγνωστο ελάττωμα στην έδρα της Αίσθησης, η Αναισθησία μπορεί συχνά να αποδοθεί σε μια άλλη αιτία έξω από το νεύρο που είναι αρκετά κατανοητή. Καθώς, εφόσον τα νευρικά περιβλήματα ή οι γειτονικές μεμβράνες καλύπτουν την μυελική ουσία, εμποδίζουν έτσι την νοσηρή περίσσεια ενέργειας της· όποτε οι ίνες που συνθέτουν αυτά τα περιβλήματα ή τις μεμβράνες είναι αφύσικα συμπιεσμένες και με πολύ στενή υφή, αντί να μετριάζουν, αναμφίβολα νεκρώνουν ή καταστρέφουν την Αίσθηση. Και για τον ίδιο λόγο αυτά τα νεύρα που στοιβάζονται από λίπος, εμποτισμένα στη λέμφο ή πνιγμένα από φραγμένα αγγεία, δεν μπορούν και όντως δεν λαμβάνουν μια καθαρή, δηλαδή μια αισθητή παρόρμηση από εξωτερικά αντικείμενα, αν και αυτά τα αντικείμενα εφαρμόζονται σωστά και έντονα και παρόλο που η ίδια η νευρική ουσία είναι εντελώς υγιής και στην εσωτερική της σύσταση είναι κατάλληλη για την αποτελεσματική λήψη μιας τέτοιας εξωτερικής παρόρμησης.

Όμως, οποιαδήποτε και αν είναι η αιτία της Αναισθησίας, οι νοσηρές επιπτώσεις της είναι πολλές και τόσο προφανείς όσο και αναπόφευκτες και δεν χρειάζεται να τις απαριθμήσουμε εδώ. Καθώς είναι όλες αυτές οι διαταραχές στη ζωική οικονομία, που η Αίσθηση στο φυσικό της σθένος είναι σχεδιασμένη στο να τις

προλαμβάνει. Το ελάττωμα ή η απώλεια αυτής της ευεργετικής και ζωτικής ιδιότητας θα αφήνει το νοσηρό σώμα να πλησιάζει όλο και πιο κοντά στην τελευταία περίοδο της ζωικής ζωής.